

Remissyttrande

Datum 2016-06-21

Diarienummer RS 2016-03291

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm**Yttrande över "Palett för ett stärkt civilsamhälle (SOU 2016:13)"**

Västra Götalandsregionen (VGR) är i stort positiv till de förslag som finns i betänkandet Palett för ett stärkt civilsamhälle. Det breda anslaget på civilsamhällets möjligheter och viljan att på ett brett plan stärka civilsamhället, på många olika sätt och i dess många olika delar ligger i linje med Västra Götalandsregionens pågående arbete. Västra Götalandsregionen lyfter följande synpunkter och tankar:

Att företräda en grupp – civilsamhället som röstbärare och opinionsbildare.

VGR vill poängtera vikten av att årligen notera och följa upp de kontakter och samråd som sker inom den offentliga organisationen tillsammans med civilsamhället. Genom regelmässig uppföljning blir samverkan synlig och känd och det går också att utifrån detta ta avstamp i nya aktiviteter och constellationer. Det är mycket viktigt att det sker en likvärdig uppföljning både på nationell som på regional och lokal nivå. Detta kan och bör samordnas och synkroniseras. Den europeiska koden är ett här ett uppföljningsverktyg som kan användas gemensamt, vilket också kan underlätta vid forskningsinsatser.

Civilsamhällets initiativkraft och röstbärarroll är väsentlig för vår välfärd och måste värnas och stödjas. Samhällets stöd utgår till demokratiskt styrda organisationer vilket bygger demokrati, egenkraft och samverkan, fundament för vårt svenska samhälle. Förutsättningar för att värna ett neutralt organisationsstöd för dessa ändamål berörs i betänkandet och är en viktig del i det svenska samhällsbygget. VGR påtalar vikten av att civilsamhällets aktörer ges förutsättningar att verka på en jämbördig nivå i sin relation till det offentliga och att förutsättningar finns så att aktörer kan verka på ett oberoende sätt.

Kunskapsbrist hos det offentliga

VGR ser med fördel att ökad kunskap om civilsamhället ges till offentliga aktörer. Att Myndigheten för Ungdoms- och Civilsamhällesfrågor får detta uppdrag är bra men det bör också kunna ges till civilsamhällets aktörer som har sina erfarenheter och kontaktnät. VGR vill påtala behovet av att civilsamhällets aktörer också behöver utbildning både om sina egna organisationer och sin roll i samhället som om det offentliga för att kunna samverka på ett jämbördigt sätt. Civilsamhället ska ges förutsättningar för att kunna möta det offentliga i samtal och strukturer.

Livsmedelregelverket och civilsamhällets serveringsverksamhet

VGR vill poängtera vikten av att förenkla och underlätta för civilsamhällets aktörer att kunna få inkomster via livsmedelshandling. Många inom civilsamhället är beroende av inkomster genom sin livsmedelsförsäljning. Att underlätta detta innebär en möjlighet att kunna vara kvar som förening och vara en livaktig del i samhället och i demokratibildandet. VGR stödjer betänkandets förslag på detta område.

Från överenskommelse till konkreta planer

Västra Götalandsregionen har beslutat att arbeta för ökad samverkan mellan den egna organisationen och civilsamhället. Detta sker bland annat genom den överenskommelse med den sociala ekonomin som finns sedan december 2014. Genom denna plattform ges möjligheter till ökad dialog, större kontaktytor, ökad möjlighet till partnerskap och samverkan och ökade möjligheter att pröva nya saker. Detta sätt att arbeta visar sig utgöra en god grund för kvalitets- och mångfaldsutveckling i välfärdssamhället och utvecklandet av det. VGR påtalar behovet av att stödja överenskommelseprocesser på nationell, regional och lokal nivå för att till delar uppnå betänkandets intentioner.

Möjligheter att underlätta för civilsamhällets organisationer inom ramen för regelverket.

VGR understryker vikten av att förhålla sig till tröskelvärdet 750 000 euro vid upphandling av sociala tjänster eller andra särskilda tjänster. Detta möjliggör att civilsamhällets aktörer kan ta uppdrag och ansvar, och kan ingå i samhällsnyttiga partnerskap, utan upphandling. Genom denna möjlighet etableras civilsamhällets aktörer tydligt på välfärdsmarknaden, bredvid offentliga och privata aktörer.

VGR delar utredningens bild över att det finns en rad oklarheter kring hur samarbetet med den sociala ekonomin kan bedrivas. Det är därför viktigt att Upphandlingsmyndigheten kommer med tydliga riktlinjer i frågor som exempelvis idéburet offentligt partnerskap (IOP), gränsdragning mellan upphandling och bidragsgivning, statsstödsreglernas betydelse med mera. Det är lämpligt att det på central nivå, till exempel genom Upphandlingsmyndigheten, utvecklas upphandlingskriterier som särskilt beaktar de mervärden som civilsamhällets aktörer erbjuder.

Det är väsentligt att det ges förutsättningar för att ge krediter till civilsamhällets aktörer, över hela Sverige, till exempel genom olika former av microlån eller andra ekonomiska stödssystem.

Idéburet Offentligt Partnerskap

Civilsamhället är viktigt för demokrati och för välfärdsbygge. Att förutsättningarna för att civilsamhället ska kunna verka på ett långsiktigt sätt, baserat på tillfälliga projektmedel, är inte hållbart. Lösningar måste komma till stånd som skapar förutsättningar för ett långsiktigt engagemang och finansiering. Detta kan ske genom regelbaserat organisationsstöd, olika former av överenskommelser och nya upphandlings- och partnerskapsförhållanden som Idéburet Offentligt Partnerskap. Här kan partnerskap formas för att arbeta med genomförande och utveckling inom hälso- och sjukvård, lokal utveckling, demokrati med mera. VGR stödjer betänkandets förslag i dessa riktningar.

Social sammanhållning och ökad mångfald inom det civila samhället

VGR ser hur civilsamhället förändras medan samhällets struktur kring stöd och samverkan finns kvar på ett över tid likartat sätt. Det offentliga, som vill relatera till civilsamhället både som röstbärare, påtryckare och medskapare, har behov av att även samverka med de nya formerna av civilsamhälle som ges uttryck i till exempel nätverk, Facebook, tillfälliga upprop och evenemang. Det finns behov att på såväl lokal, regional som nationell nivå fortsätta samtalet om dessa civilsamhälleliga former för att se hur dessa och det offentliga på ett kvalitativt och långsiktigt sätt kan samverka. Västra Götalandsregionen har ett utvecklingsarbete, i samverkan med civilsamhället, kring hur detta skulle kunna underlättas. Utifrån 2015 års flyktingsituation blev behovet av detta påtagligt vilket i Västra Götaland renderar denna utvecklingsinsats.

VGR vill även betona vikten av att det svenska samhället stödjer etniska föreningars möjligheter att verka. Det svenska föreningslivet öppnar inte alltid upp för de nyanlända och invandrargrupper som då får slåss för sina frågor på en enskild arena.

Samverkan mellan nationell, regional och lokal nivå

VGR vill betona att det, i de frågeställningar och utvecklingsarbeten samt i den välfärdsutveckling som betänkandet behandlar, finns ett stort behov av samsyn och samordning. De processer som finns i dessa frågor på nationell, regional och lokal nivå behöver samordnas. Dessa olika nivåer av styrning samverkar i välfärdsutvecklingen och därför behövs en struktur för samtal, utveckling och process.

Det civila samhället har behov av att kunna verka bättre administrativt vilket uppmärksammas i betänkandet. Genom instiftande av paraplyorganisationer på lokal och regional nivå kan administrativa resurser bättre komma organisationerna till del vilket även underlättar för berörda organisationer att bedriva ett gemensamt utvecklingsarbete inom olika områden såsom ledarskap, värdegrundsarbete eller opinionsbildning.

Slutlig kommentar

Västra Götalandsregionen arbetar med begreppen vidgat deltagande, social hållbarhet, personcentrerad vård, utökad anställningsbarhet, förhöjd utbildningsnivå med mera. Dessa processer, liksom arbete med socialt företagande, sociala investeringsfonder, överenskommelse med den sociala ekonomin och delregionala plattformar för social ekonomi, samverkar för att utveckla samarbeten mellan regionen som organisation och civilsamhället som vi i Västra Götalandsregionen benämner social ekonomi. I samtliga dessa processer finns civilsamhället som starka och erfarna aktörer. I detta utvecklingsarbete som nu pågår och har utökats är det av fundamental vikt att samverkan och utveckling sker gemensamt mellan det civila samhället och det offentliga och att samråd och dialog sker på jämbördiga och likartade villkor.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Johnny Magnusson
Regionstyrelsens ordförande

Ann-Sofi Lodin
Regiondirektör